

Huizendetectiveproject Sherlock Homes in Gouda

Nico Habermehl (samenstelling)

In de loop van 2006 vond op initiatief van 'die Goude' het huizendetectiveproject Sherlock Homes plaats. Dankzij de medewerking en inzet van Goudologe Lydia Roosendaal, bestuursadviseur Janet Hoogendoorn, archivaris Jac. Piepenbrock, leerkracht Jaap Eversen en bovenal van tien enthousiaste leerlingen uit groep 7 en 8 van de Goejanverwelleschool werd het project een groot succes, uitmondend in een heuse expositie in september 2006 tijdens het Gouds Cultuur Festival en het symposium 'Het Huis van de Stad'. Het project werd vanuit het bestuur van 'die Goude' ondersteund door Nico Habermehl, die het door Frank Inklaar voor Zwolle ontwikkelde lespakket 'De Huizendetectives' in overleg met Jac. Piepenbrock aanpaste voor de Goudse situatie. Hieronder volgen de ervaringen van de verschillende deelnemers aan het project, dat zeker navolging verdient.

Goejanverwelleschool

Na het lezen van een krantenartikel over het huizendetectiveproject 'Sherlock Homes' in Zwolle, was Lydia Roosendaal meteen enthousiast: als zoiets nu ook eens in Gouda zou kunnen plaatsvinden... De stad met zoveel historische gebouwen verdient in ieder geval zo'n project, aldus Lydia. Ze kwam in contact met Nico Habermehl (Historische Vereniging 'die Goude') en Jac. Piepenbrock (Streekarchief Midden-Holland) en al gauw was iedereen enthousiast. Het Zwolse project werd door beide heren aangepast aan de Goudse situatie.

De Goejanverwelleschool, die momenteel investeert in leer- en programmamateriaal voor leerlingen die meer dan het gemiddelde aankunnen, leek een geschikte school om aan het project mee te werken. Als ouder van leerlingen op deze school legde Lydia met succes de link naar de schoolleiding, die bereid was daarvoor tijd in te ruimen. Tien leerlingen, die geïnteresseerd waren in geschiedenis, deden mee aan het project. Leerkracht Jaap Eversen zorgde voor de begeleiding van de leerlingen, daarin bijgestaan door Janet Hoogendoorn.

Voor de leerlingen van de Goejanverwelleschool was er dus een leuke mogelijkheid om zich met de geschiedenis van de eigen stad bezig te houden. Als medewerkers van het onderzoeksbureau Sherlock Homes gingen zij in het archief op zoek naar de geschiedenis van een oud pand in de stad. Zij zochten naar gegevens over de bouwgeschiedenis, de omgeving, de eigenaren en bewoners van het pand. Tot slot maakten zij posters voor een kleine tentoonstelling in de Sint-Janskerk.

Detectives in spe

In het voorjaar van 2006 werd het project gestart, zo vertelt Janet Hoogendoorn. Doel van het project was om leerlingen van groep 7 en 8 van de basisschool ervaring te laten opdoen met archiefonderzoek van hun eigen stad, speciaal gericht op onderzoek naar historische panden.

De vraag was hoe je leerlingen warm krijgt voor de geschiedenis van hun stad. Leerlingen moeten plezier hebben in historisch onderzoek, aldus Janet, die zelf jarenlang in het onderwijs werkzaam was. Zo werden door de leerlingen van de Goejanverwelleschool vijf panden uitgekozen: Lange Tiendeweg 25, Markt 8,

Peperstraat 10, Walestraat 24 en Zeugstraat 32. Zij moesten onder meer het volgende uitzoeken: de ouderdom van de panden; wie er zoal vanaf 1832 hadden gewoond; welke beroepen de bewoners uitoefenden; de aanwezigheid van bouwtekeningen; de beschikbaarheid van foto's en de herkomst van de straatnamen. Daarvoor moesten de leerlingen onderzoek doen in het Streekarchief Midden-Holland, waar Jac. Piepenbrock op deskundige wijze de leerlingen wegwijs maakte in het archief en de manier hoe en waar je de gegevens moet zoeken.

Als 'detectives in spe' gingen de leerlingen ijverig aan het werk, zowel in de school als in het archief. In totaal werden vijf ochtenden aan dit project besteed. Aan het einde van hun 'Sherlock Holmes-speurtocht' werden collages gemaakt, die op 1 september 2006 tijdens het Gouds Cultuur Festival in de Sint-Janskerk werden geëxposeerd.

Om aan dit project meer bekendheid te geven en zo toekomstige 'speurders' te winnen voor het huizendetective-project, werden andere Goudse basisscholen uitgenodigd de expositie te bezoeken. Daarna volgde een wandeling langs de onderzochte panden, waar door een drietal personen in historische kleding de geschiedenis van de panden en de bewoners werd uitgebeeld.

De reacties van de leerlingen die aan het project hebben meegewerkt, waren enthousiast en de meesten van hen wilden de volgende keer weer meewerken. Leerlingen van de bezoekende scholen hebben enthousiast gereageerd op de toneelstukjes die bij de panden werden opgevoerd: bij Markt 8 - juwelier De Vooy's 'In het gouden kruis' - stond een statige heer in rokkostuum, in de Walestraat de melkvrouw weduwe Sanders - circa 1877 -, en in de Peperstraat woonde in het verleden een heel rijke mevrouw Magtildis Bothaal, (gespeeld door Janet Hoogendoorn). Kortom, een bijzonder project, waaraan de leerlingen met enthousiasme hebben meegewerkt. Het is wel zeker, dat dit project een vervolg zal krijgen.

Op zoek in het archief

De leerlingen hebben het archief vijf keer bezocht, aldus archivaris Jac. Piepenbrock. Ze werden ontvangen op de maandagochtend, als de studiezaal dicht is voor publiek. Zo hadden ze de ruimte en konden ze goed geholpen worden. Het eerste bezoek aan het archief betrof een introductie en een spannende rondleiding in de archiefdepots: Wat is een archief en wat kun je er allemaal vinden? De andere vier keer deden ze onderzoek in straatnamenboeken, stadsgidsen, in het bevolkingsregister, in de akten van de Burgerlijke Stand en in het kadaster. Ze bekeken bouwtekeningen en zochten foto's en krantenartikelen. De resultaten van hun onderzoek hebben ze verwerkt op affiches die zijn tentoongesteld in de Sint-Janskerk in Gouda in het kader van het Gouds Cultuur Festival en het symposium 'Het Huis van de Stad'.

Wat heeft het Streekarchief geleerd van het project? Volgens Piepenbrock is duidelijk geworden dat ook het werken met de basisschool arbeidsintensief is, zowel voor het archief als voor de school en 'die Goude'. De leerkracht was er steeds bij als de leerlingen naar het archief kwamen, evenals iemand van 'die Goude', 'Tien leerlingen is een kleine groep, maar het laten slagen van deze eerste archiefervaring, vergde veel aandacht en begeleiding'.

Een belangrijke conclusie tijdens de evaluatie met de leerkracht van de school was volgens Piepenbrock dat het project te moeilijk was voor groep 7. Vandaar dat het prettig was dat een leerkracht heel nauw bij het project betrokken was. Hij kon ons vertellen wat de leerlingen wel of niet konden begrijpen en gaf aan wanneer dingen onduidelijk op papier stonden. Een leerkracht weet wat leerlingen aanspreekt.

Sherlock Homes Huizendetectives

Bij een dergelijk project is het van belang dat de school precies weet waar ze aan toe is. Dat betekent volgens Piepenbrock dat er goede afspraken moeten worden gemaakt over de tijden dat de leerlingen op pad zijn en welke begeleiding van de school wordt verwacht. Ook de ouders dienen van het project op de hoogte te worden gesteld, want zij willen graag weten waar hun kind zich bevindt en hoe laat het klaar is.

Met medewerking van:

- De huidige bewoners van de 5 onderzochte panden
- Chr. Basisschool Goejanverwelle
- Hist. Ver. Die Goude
- Streekarchief Midden-Holland
- Gouds Cultuur Festival
- St.-Janskerk

Gemaakt door Nadine en Jesse, Marije en Lotte, Kevin en Albert, Robin en Philipp, Thijs en Lucas uit groep 7 en 8 van de Goejanverwelleschool

Resultaten

Wat vonden de leerlingen van het project? Albert Kingma en Kevin van Dommelen vertellen daarover met groot enthousiasme. 'De eerste dag kregen we op school van archivaris Piepenbrock uitleg over wat we de komende weken gingen doen. Hij gaf ons kopieën van krantenartikelen, waarin huizen beschreven stonden. Uit die huizen mochten we kiezen. Naar dat huis zouden we onderzoek doen. Wij kozen voor het huis aan de Zeugstraat 32. In dat huis heeft koekbakker Punselie gewoond en hij had daar ook zijn winkel. De fabriek van Punselie (nu gevestigd

Sherlock Homes Huizendetectives

In maart 2006 hebben leerlingen van de Goejanverwelleschool onderzoek gedaan naar de bouw- en bewoningsgeschiedenis van een aantal panden in de binnenstad van Gouda. Het lespakket De Huizendetectives is door Frank Inklaar ontwikkeld voor Zwolle. Omdat Gouda andere literatuur kent en ook de bronnen verschillen, is het oorspronkelijke lespakket met toestemming van het Historisch Centrum Overijssel door de Historische Vereniging Die Goude in samenwerking met het Streekarchief Midden-Holland aangepast.

Het lespakket is bestemd voor (plus)leerlingen uit groep 7 en 8 van de basisschool. Het lespakket laat de leerlingen werken als echte historici met divers, primair bronnenmateriaal in de archieven van het Streekarchief. Zo vinden ze in hun eigen omgeving, zelf speurend, uit hoe een historicus te werk gaat en wat een archief te bieden heeft. Tegelijkertijd doen ze kennis op over het verleden van Gouda.

in de Spieringstraat, waar de kleinzoon van Punselie de baas is) draait nog altijd en de koekjes zijn ook nog steeds te krijgen'.

Toen was het archief aan de beurt. 'De week daarna gingen we met z'n allen naar het archief. We moesten in vijf weken informatie opzoeken over de bouwgeschiedenis van het huis, de omgeving (de straat), de bewoners en de eigenaren in het verleden'. De eerste keer kregen we een presentatie van archivaris Piepenbrock over hoe we het zouden aanpakken. Om te beginnen moesten we in boeken gegevens over het huis opzoeken. Daar waren we wel een ochtend mee bezig. De daaropvolgende week mochten we op de computer informatie op een site zoeken. We kregen in de loop van de tijd ook nog blauwdrukken van het huis en een kaart waar de familienamen op stonden. In één van de laatste weken gingen we in groepjes door de stad om met de huidige eigenaar(es) te praten en om foto's van het huis te maken.

We vonden het een leuk project omdat we te maken kregen met de geschiedenis van onze eigen stad, voor het eerst in het archief mochten komen, te maken kregen met verschillende informatiebronnen, leerden hoe je in een archief moet werken en het leuk vonden om de excursie door de stad te maken. Aan het project deden vijf groepjes van twee leerlingen mee. Met elkaar hebben we een tentoonstelling ingericht die tijdens het Gouds Cultuur Festival in de Sint-Janskerk te zien was'.